מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה נו

עניין: ההוא ינוקא

שו"ת רב פעלים חי"ד

סוד ישרים סי' ו'

שאלה. תמוהין הקדושות לאה ורחל ע"ה שהיו נשות לבן שהיה עובד ע"ז מי למדם דרך ד' ומהיכן ידעו להכיר לה הכנוע יתי ואם נאמר ישקב אע"ה לימדם הלא מדברי רז"ל נראה דקודם שבא יעקב אע"ה מלמ היה לזיקים ויודעים בדרכי הש"י התמתיים דתר"ל היתה לאה מתפללת ובוכה שלא תהיה בחלקו של עשו. ונס רחל ביום בא יעקב אע"ה ודבר עמה ות"ל על הניה שהיו נרמזות בדה"ל דבריה לעו ות"ל מי שרי לגדיק ליקך נרמזות ות"ל לין, עם עקש תתפתל, ומה וכיוצא בזה נראה שהיו נבדלים מהיהם ומהיכם ומהיכי בדרכי לזיקים מי למדם זאת יותר ושכמ"ש:

תשובה. כשנולדו היה להם נשמות גדולות ועלומות ומהם תוקף גדול נשמתם ידעו מהיכן דרך התמת והכירו בוראיק כשהיו יתי וידעו דרך להיכן שהוא מקולקל ונבדלו ממנו. ופרש"י תמר"ל בן ג' שנים הכיר מהיכם הע"ה את בוראו והיינו שהכיר מהיו שהיה עליו רוכ"ק מכח נשמה גדולה שנכנסה בו. ועל התפלה על הדבר הזה פוק חזי מ"ש רבינו הת"י ז"ל בפ' הגלגלים בשנת הכוא יעקב אבינו שהיה מעיף מהיו התוא עמוקות מפני שזכה בקטנותו לנשמה דגדלות. וכן היה אומר הגניא ע"ה שהיה הכם גדול והוא בן שתי שנים ומהלה. וכן רמז שזכתה לנשואה כשנפתח פומה וכלב אלה מפני שעמד בהיכל שקבלה עליה הגירות בנשמה הב נשמה גדולה מאד. וכן היה אומר שהב ע"ה כי ידעה בהבודו יתי קודם שנתה מהיכם ע"ה התפ"י שהיתה יושבת בין השנים עפ"ז וכן היה אומר רבקה ע"ה מקודם שבא אליעזר ליקח אותה וכן היה אומר רחל ולאה שע"י קדושת נשמתם זכו לרוכ"ק מקעותם וידעו בתמיות אלהותו יתי והיו נבדלים מדעתו של בן מהיכם ומחשתו. אך כ"ז היה בהנשם לו ידעו הכם מהיכם ומתם.

שו"ת אגרות משה

או"ח ח"ד סי' סב

הרמב"ם אלא רק בקטנה שיש לה דעת, דודאי אנו רואים קטנים שיש להם דעת גדול דהא קטנים כבן ח' ט' איכא הרבה שלומדים גמ' גם עם תוס' שצריך הבנה גדולה, וגם מצינו בגמ' ינוקא בן שש שנים דתנא מס' ע"ז ושאלו מיניה שאלות בדיני יי"ג בע"ז דף נ"ו ע"ב וינוקא דר"ל היה כבר חכם בקטנותו ממש, וילדי האשה דאיתא בגיטין דף נ"ז ע"ב שהיו כולן קטנים וידעו להשיב לקיסר והבינו כל כך עד שמסרו נפשם להריגה ובמ"ר איכה פרשה א' סימן נ' איתא שבן השביעי עדיין הניקהו וי"יערו חכמים שנותיו ונמצא בן שתי שנים ושמה חדשים ושש שעות ומחצה, ואף בדורות הקרובים מפורסם לכל שהגר"א כבן שש היה חכם גדול בתורה, וגם בכל דור רואים קטנים בעלי כשרונות גדולים, וכמו כן הא שייך להיות בקטנות, אבל גזה"כ הוא בכל קטנים אף באלו שיש להם דעת ואף כהגר"א ואף כינוקא דר"ל והינוקא שלמד ע"ז בשית שני והילדים של האשה שבהניזקין שיש להם הדין כאין להם דעת, וכן הוא הדין דפתוי קטנה אונס גם בכל קטנות אף שיש להן דעת גדול שמ"מ מגזה"כ נחשבו לאינן בנות דעת שדינן כאנוסות שלא נאסרו לבעליהן, ובקטנות כאלו

פרדס יוסף אחרי ויקרא טז, א

ובספר הדרש והעיון [אחרי מאמר קנ"ג] העיר לזוהר הקדוש (אחרי נ"ו:) דנדב ואביהוא לא היו עוד בני עשרים שנה, וכן הביא בסדר הדורות [אלף הג' דף ס"ה ט"ב], ובפתחות מבן עשרים אין בית דין שלמעלה מענישין כשבת (פ"ט:) וזוהר הקדוש וירא (קי"ח:).

אלא שבצל"ח ברכות [ל"א: סוד"ה ואמנם יען] כתב דקטן אם חכים טובא לפי רוב חכמתו מענישין אותו, וא"כ נדב ואביהוא שנתעלו מאד בחכמתם נענשו. ולפי"ז הבי"ת השימושית "בקרבתם" באה להורות הטעם, כלומר שבשביל שנתקרבו לפני ה' לכן מתו על חטאם, ועיין לקמן [אחרי אות ט"ו].

אמנם גוף דברי צל"ח תמוהים דא"כ נתת דבריך לשיעורין, וכמו בגיטין (י"ד.) וחולין (ט.). ובבנין אריאל [פרשת וישב דף י"ט ט"ג ד"ה אמנם] הוציא ג"כ מרא"ם [וישב ל"ח, א] שקטנים אם היו חריפים ביותר נידונין בידי שמים אף קודם שנות הגדלות, ומהאי טעמא נענשו ער ואונן אף שהיו קטנים.

צל"ח ברכות לא:

צורך. וגם עלי סובר כן, ומה ששאל עלי לשמואל מנא לך הא, לא בשביל שעלי לא ידע דרוש זה, רק רצה להבחין חכמתו של שמואל, כי לפי רוב חכמתו ראוי להעניש, אף שקטן אינו בר עונשין, זה שחכים טובא בר עונשין הוא לפי חכמתו.

בנין אריאל פרשת וישב

אבל מלין נער ולזון שעדיין קטנים היו ולפ"ז נעשו מיתה. ומתוך דברי הרמ"ם נסדר זה נראה דלפעמים נעשה דין שמים אף בקטנים לפום חורפייהו שאם הם חריפים ביותר נידונין אף קודם

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK